

Novi Zakon o računovodstvu "uvećao" troškove Elektropivrede BiH

PO REVIDIRANOM IZVJEŠTAJU GUBITAK JE 145,2, A NE 48,3 MILIONA KM

Ovako iskazan gubitak ne odražava realnu sliku o poslovanju i vrijednosti EPBiH. Stoga je potrebno posmatrati niz drugih parametara. Ključni pokazatelj je zarada prije amortizacije, kamata i poreza (EBITDA) koja predstavlja saldo operativnih prihoda i rashoda - objašnjava zamjenik generalnog direktora EPBiH Emir Aganović

Elektroprivreda BiH (EPBiH) je na kraju protekle godine, primjenjujući Računovodstvene standarde FBiH, iskazala gubitak od 48,3 miliona KM. U odnosu na 2003. godinu ovaj rezultat je značio smanjenje gubitka za 18,5 odsto. Međutim, uvažavajući novi Zakon o računovodstvu BiH, kojim su prihvaćeni međunarodni računovodstveni standardi, nezavisni revizor je preporučio primjenu ovih standarda i za 2003. godinu. EPBiH je, prema riječima zamjenika generalnog direktora EPBiH Emira Aganovića, prihvatila i implementirala preporuke nezavisnog revizora, što je značilo drugačiji tretman obračuna troška amortizacije i ispravku svih potraživanja starijih od godinu, bez obzira na izvjesnost naplate. Na osnovu toga povećan je trošak amortizacije za 61,6 miliona KM, a ostali rashodi za 35,2 miliona KM, te je u revidiranom izvještaju iskazan gubitak od 145,2 miliona KM.

Revizor je preporučio da se izvrši procjena vrijednosti i preostale «životne dobi» stalnih sredstava, te na osnovu toga utvrdi trošak amortizacije.

- Ovako iskazan gubitak ne odražava realnu sliku o poslovanju i vrijednosti EPBiH. Stoga je potrebno posmatrati niz drugih parametara. Ključni pokazatelj je zarada prije amortizacije, kamata i poreza (EBITDA) koja predstavlja saldo operativnih prihoda i rashoda. Procjena je da će u ovog godini EBITDA dostići 136 miliona KM čime će biti ostvaren rast od 22 odsto u odnosu na 2003. godinu - kaže Aganović.

Ostali ključni pokazatelji za proteklu su rast proizvodnje za 14 odsto, rast ukupne prodaje električne energije za 17, prodaje tarifnim kupcima za četiri, ostale prodaje i izvoza za 41, prihoda za 17, izvozne cijene za 32 odsto, zatim povećanje nabavki uglja za osam, smanjenje broja zaposlenih za dva, rast prihoda po uposlenom 19 i troška po uposlenom dva odsto.

Potraživanja i naplata

Potraživanja EPBiH krajem septembra prošle godine iznosila su 52,6 miliona KM za električnu energiju i 21,7 miliona KM za toplotnu energiju i paru. Potraživanja kupaca po kantonima su sljedeća: Tuzlanski kanton 43,6 miliona KM, Hercegovačko-neretvanski 10,1, Zeničko-dobojski 8,4, Unsko-sanski 5,6, Srednjobosanski 3,5, Sarajevski 2,9 i Bosansko-podrinjski 0,3 miliona KM. Sve to ukupno čini iznos od 74,3 miliona KM.

Od ovog duga, 65 odsto se odnosi na deset najvećih dužnika. To su: Polihem (10,2 miliona KM), Centralno grijanje Tuzla (8,96 miliona), Vodovod Mostar (5,16 miliona), Fabrika soli Tuzla (5,82 miliona), Vodovod Tuzla (3,46 miliona), Fabrika sode Lukavac (3,97 miliona), Federalno ministarstvo odbrane (2,29 miliona), KHK Lukavac (2,64 miliona), Grijanje Kakanj (2,07 miliona) i Tuzlanski kanton (izbjeglički centri) 3,16 miliona KM.

Kako bi naplatila potraživanja, EPBiH kontinuirano poduzima sve moguće mjere, kao što su: utuženje, ograničenje isporuka, povremeno isključivanje i trajno isključivanje. Pored toga, maksimalno je korišten mehanizam reprogramiranja dugovanja, u skladu sa odgovarajućom odlukom Vlade FBiH. Ova odluka omogućava reprogramiranje duga do 60 mjesečnih rata, uz obračun kamate i osiguranje jednog od sredstava obezbjeđenja plaćanja. Ovaj model je korišten naročito kod velikih dužnika, ali u većini slučajeva, nepoštivanjem ugovora o reprogramiranju, problem se vraća na početak. Ipak, jedan broj kupaca, kako ističu u EPBiH, poštuje ove ugovore i njihova dugovanja se kontinuirano smanjuju. U ove kupce, između ostalih, spadaju Vlada Tuzlanskog kantona, Vodovod Tuzla, Vodovod Bihać, Vodovod Cazin, KTK Visoko, Komunalac Gradačac i tako dalje.

Predložen novi tarifni sistem

Zakonom o električnoj energiji propisano je da tarifni sistem, odnosno cijene električne energije utvrđuje Regulatorna komisija za električnu energiju u Federaciji BiH (FERK). S obzirom na to da FERK još nije u situaciji da donosi akte koji regulišu ovu oblast, Vlada FBiH je preko Federalnog ministarstva energije rudarstva i industrije (FMERI)

PRIVATIZACIJA PO POSEBOM ZAKONU

Elektroprivreda BiH je transformisana u dioničko društvo, u kojem, pored države, odnosno Federalne vlade, ima i 220.000 malih dioničara, koji su smješteni u deset odsto privatiziranog kapitala u EPBiH. To je znatno promijenilo i pravni i društveni status EPBiH.

- Što se tiče privatizacije, mi u EPBiH znamo samo za zaključak Predstavničkog doma Federalnog parlamenta da privatizacija elektroenergetskog sektora ide po posebnom zakonu koji će donijeti Parlament i da će najmanje 51 odsto EPBiH ostati u državnom vlasništvu. Mi ne odlučujemo o tome, mi smo nešto poput poslovođa u jednom velikom preduzeću, gdje su vlasnici negdje vani - kaže Enver Kreso.

početkom godine pokrenula aktivnost na izradi novog tarifnog sistema. FME-Ri je za ovu svrhu formirao radnu grupu od predstavnika ministarstva, dvije elektroprivrede i dva industrijska potrošača.

Osnovni principi pri formulisanju tarifnog sistema i tarifnih stavova, koji su uobzireni u ovoj aktivnosti, jesu da cijene moraju omogućiti pokrivanje kratkoročnih i dugoročnih troškova napajanja, moraju alocirati troškove na potrošače prema njihovoj odgovornosti za trošak, zatim da cijene ne smiju praviti diskriminaciju među potrošačima i da one trebaju biti jasne i razumljive.

Radna grupa je, analizirajući sadašnje stanje u BiH, utvrdila da postoji znatno odstupanje u odnosu na navedene osnovne principe. Važeći tarifni stavovi ne odražavaju stvarne troškove snabdijevanja za različite kategorije potrošača. Studija tarifa, koju je za potrebe EBRD-a izradila konsultantska firma Fichtner, ukazuje na logičan omjer cijena različitih kategorija kupaca.

Polazeći od ovih principa, radna grupa je predložila postepeno rebalansiranje tarifa, tako da se postojeće ne-logičnosti eliminiraju tokom nekoliko godina i bez naglih promjena.

Osnovne promjene u predloženom novom tarifnom sistemu su trajanje ljetne sezone osam, a zimske četiri mjeseca. Omjer između tarifnih stavova zimske i ljetne sezone je 1,3 : 1. Definisa-na je nova grupe kupaca za pretplatni-

čko brojilo, ukinuti su kriteriji za umanjenje cijena, utvrđena je kategorija međukompanijske prodaje kako bi se prioritetno zadovoljile domaće potrebe.

U EPBiH tvrde da promjena ukupne prosječne cijene za EPBiH nije velika, a da bi čak, uvažavajući promijenjenu planiranu strukturu potrošnje u 2005. (veći udio potrošnje na 110 kV), prosječna cijena u apsolutnom iznosu bila manja u odnosu na 2004. godinu. Suština izmjena je, kako se ističe, u promjeni odnosa cijena različitih kategorija, tako da bi se cijene povećavale za kupca na naponu 110 kV i 35 kV i domaćinstva, dok bi se smanjile za kupce na naponu 10 kV i komercijalne kupce na niskom naponu 0,4 kV.

Dakle, moguće je povećanje tarifa za struju za građanstvo, ali ne i za industrijske potrošače.

- Prosječan račun za domaćinstvo u FBiH, gdje EPBiH djeluje, jeste između 27 i 30 KM. Eventualno povećanje od 10 odsto je 2,7 do tri KM - kaže direktor EPBiH Enver Kreso.

Prema elektroenergetskom bilansu za 2004. godinu, koji je upućen Vladi FBiH, tvrdi Kreso, ne samo da neće biti nestašice nego će biti permanentan značajan višak električne energije, koji se tenderski prodaje.

- Prema tome, neće doći do nestašice, jedino u slučaju više sile, vremenskih neprilika i tako dalje - poručio je Enver Kreso.

Zakoni protiv Markovića

Da li se „izjalovio“ posao o kojem se pregovaralo sa nekadašnjim jugoslovenskim premijerom Antom Markovićem? Kreso je kazao da je Marković jedan od mnogih predstavnika investitora koji nude novac u EPBiH. Marković je, u ime određene finansijske grupe, ponudio da sa 87 miliona KM finansira revitalizaciju Bloka V u Tuzli, s tim da bi se ova sredstva vraćala u električnoj energiji.

- Mi nismo dobili ni odgovor i odluku Vlade FBiH da nam da dozvolu da električnom energijom, uz određenu cijenu, vraćamo ovaj dug. S obzirom na to da bi se to proteglo na duži period, Vlada bi trebala da odobri takav elektroenergetski bilans. EPBiH je donijela investicijsku odluku i iz vlastitih izvora krenula u revitalizaciju Bloka V. Računali smo na dvije stvari - da je na taj

način izbjegnuto otprilike dva odsto posredničke provizije i tri do pet odsto bankarske kamate i da ćemo mi kontrolisati cijenu struje ako se pojavi kao višak prodajom na tenderu. To je bio razlog zašto nismo mogli prihvatiti, jer Vlada nije bila spremna, u dogovoru sa Antom Markovićem, donijeti takvu odluku - kaže Kreso.

On, zatim, podsjeća da je, inače, problem pojave stranog kapitala u EPBiH u zakonima, jer se ne zna forma. Da li je to klasičan komercijalni kredit, koji bi se vraćao novčano, uvećan za kamatu, da li je to kredit koji bi se vraćao električnom energijom.

- Upitno je kolika je cijena električne energije. Da li je to dokapitalizacija EPBiH, da li je otkup koncesija, pa izgradnja vlastitih kapaciteta ili nešto drugo. Ima u domenu zakonske regulative još dosta prostora koji mora da se popuni sa Vladom i Parlamentom - ističe Enver Kreso.

Prema njegovim riječima, EPBiH priprema svoj razvojni plan najmanje do 2014. godine, uz zakonsku obavezu sačinjavanja trogodišnjih planova. Cilj je, kaže Kreso, otvaranje razvojnog i investicijskog ciklusa u EPBiH. Tada će se definisati i odgovori na mnoga pitanja vezana za EPBiH i uopšte za elektroenergetski sektor u BiH.

Ruždija ADŽOVIĆ

MEĐUKOMPANIJSKA ISPORUKA STRUJE

Početkom ove godine Vlada FBiH je donijela Odluku kojom se utvrđuju uslovi i način formiranja cijene električne energije za međukompanijsku isporuku između elektroprirodnih društava iz FBiH u slučaju kada jednom od njih nedostaju određene količine električne energije, namijenjene snabdijevanju tarifnih kupaca, a drugo društvo posjeduje kapacitet i može proizvesti dio ili ukupnu nedostajuću količinu električne energije.

Vlada je utvrdila cijenu od 33 eura po megavatsatu u međukompanijskim isporukama, a propisano je da se cijena struje za takvu isporuku utvrđuje za narednu kalendar-sku godinu, na osnovu izračuna troškova za njenu proizvodnju. Cijenu utvrđuje elektroprivredno društvo koje isporučuje električnu energiju, uz saglasnost Vlade FBiH.